

Innst. 187 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument 8:41 S (2009–2010)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Arne Olsen, Harald T. Nesvik og Christian Tybring-Gjedde vedrørende skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsforsikringer og treningskort

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentant Per Arne Olsen, Harald T. Nesvik og Christian Tybring-Gjedde fremmet 7. januar 2010 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta private helseforsikringer fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning med virkning fra senest 1. juli 2010.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta arbeidsgiverbetalte treningskort fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning med virkning fra senest 1. juli 2010.
3. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta behandling av sykdom, betalt av arbeidsgiver, fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning, med virkning fra 1. juli 2010.»

Det vises til Dokument 8:41 S (2009–2010) for en nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Thomas Breen, Gunvor Eldegard, Irene Johansen, Gerd Janne Kristoffersen, lederen Torgeir Micaelsen, Torfinn Opheim og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at finansministeren har avgitt uttalelse om forslaget i brev av 29. januar 2010. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil påpeke den åpenbare samfunnsnyten av fysisk trening. Den gir den enkelte bedre helse og er således positiv både for privatlivet og yrkeslivet. Flertallet vil understreke at det ligger store gevinster også for det offentlige ved at folk holder seg i god form gjennom regelmessig fysisk aktivitet. Gjennom slik aktivitet kan den enkelte forebygge sykdommer og slitasjeskader, samtidig som samfunnet spares for store kostnader knyttet til behandling av sykdommer og skader som følger av for liten fysisk aktivitet. Flertallet vil påpeke at det derfor av flere grunner er særs ønskelig at folk holder seg i god form, og at det kan ligge store økonomiske besparelser for staten på sikt gjennom økt vektlegging av forebygging i dag. Dette er også årsaken til at man stimulerer til aktivitet gjennom en

rekke tiltak over statsbudsjettet som penger til idretten, forebyggende helsearbeid, aktivitet i skolen og opplysningsarbeid, for å nevne noe. Gjennom disse bevilgningene blir det lagt til rette for tiltak for alle aldersgrupper med ulike forutsetninger for fysisk aktivitet. Det er en viktig debatt ved hvert statsbudsjett om disse virkemidlene treffer godt nok eller om man skal forbedre dem.

Flertallet mener at på tross av alle positive ringvirkninger som økt fysisk aktivitet medfører – både for den enkelte og for samfunnet generelt – at det er momenter som taler imot å innføre skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsforsikringer og treningskort.

For det første er det sentrale i et effektivt skattesystem at skattepliktig inntekt samsvarer best mulig med faktisk inntekt. Alle økonomiske fordeler fra arbeidsgiver til arbeidstaker bør derfor i utgangspunktet skatlegges som arbeidsinntekt. Dette var også målet med skattereformen i 1991 ved siden av å få et bredere skattegrunnlag i bytte mot en lavere marginalsatt på lønn.

For det andre kan en gjennomføring av en slik ordning også gi incentiver til skattemessig tilpasning i valg av avlønningsform. Dette kan gjøres ved at arbeidstakeren gjennom å akseptere en reell lønnsreduksjon selv finansierer ytelsen, men da med en privatøkonomisk skattebesparelse til følge. Dette er en uthuling av skattegrunnlaget som vil stride mot målsettingen om et bredt skattegrunnlag og moderate skattesatser. Det har også vært bred enighet om at naturalytelser til privat individuell bruk skal skatlegges til markedsverdi på vanlig måte.

For det tredje vil forslaget også ha en uheldig fordelingsvirkning fordi man vet at forekomsten av naturalytelser øker med stigende inntekt. Dette kan føre til at de som har høye og midlere inntekter får dekket helseforsikring, behandling av sykdom og trening, mens de med lave inntekter må dekke dette selv av allerede beskattede midler. Forskjellen blir enda større for dem som står utenfor arbeidslivet og hvor man kan anta at ekstra økonomisk stimuli til aktivitet vil ha størst helsemessig effekt.

Flertallet ser det som viktig å ha stort fokus på å få sykmeldte raskt tilbake i arbeid. Dette er også målsettingen med ordningen «raskere tilbake» hvor helseforetakene og Nav tilbyr ulike arbeidsrettete tiltak for den enkelte sykmeldte. Dette er en ordning som er målrettet og hvor utvelgelsen av hvem som får den, ikke er overlatt til arbeidsgiver eller den enkeltes private økonomi. Disse midlene over statsbudsjettet er derfor også mer målrettet for å gi tilpasset effekt for den enkelte som trenger den. Det er etter flertallets syn viktigere å se på denne type ordninger enn å gi generelle skattefritak som ikke er målrettet, men som kan gi uheldige fordelingsvirkninger.

Flertallet har ingen ytterligere merknader og råar Stortinget til at forslaget vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til representantforslaget og til at finansministeren har kommentert forslagene i brev til komiteen. Sykefravær og ventetid for behandling ved sykehus er store og økende utfordringer. Å finne løsninger er helt sentralt når det gjelder den enkeltes livskvalitet og samfunnets produktivitet og velferdsutvikling. Effektiv utnyttelse av kapasiteten i offentlige og private institusjoner, bedre folkehelse og mer fysisk aktivitet, er alle viktige deler av løsningen. Nye undersøkelser viser at kun 20 prosent av voksne tilfredsstiller norske myndigheters anbefalinger for fysisk aktivitet, som er 30 minutter med daglig moderat aktivitet. Inaktivitet er en av velferdsamfunnets største utfordringer. Dette skaper nye og forsterker gamle skiller i det norske samfunn. Aktivitet og helseutfordringer følger mange tradisjonelle sosioøkonomiske faktorer, men det er også klare skiller mellom kjønn. Det vil være viktig å mobilisere et bredt spekter av samfunnsaktører for å møte utfordringene.

Disse medlemmer merker seg at det allerede i dag åpnes for at utgifter til trening og aktivitet er fradragsberettiget så lenge det kan anses å være et rimelig velferdstiltak og øker fellesskapsfølelsen blant de ansatte. Dette har skapt store skiller mellom ansatte når det gjelder hva slags tilbud arbeidsgiver kan gi. Ansatte i store bedrifter nyter ofte godt av gratis tilgang til egne trimrom med full utrustning, mens ansatte i små bedrifter ikke kan motta støtte til treningskort på et treningssenter uten at det utløser skatteplikt. Disse medlemmer har også merket seg at det er klare skiller mellom menn og kvinner med hensyn til ønsket aktivitet. Menn foretrekker ofte ballidrett i haller, mens kvinner benytter treningssenter. Det første er fradragsberettiget, det andre ikke. Disse medlemmer mener derfor at forslaget om treningskort betalt av arbeidsgiver er interessant. Det er viktig at en har et regelverk som behandler ansatte i alle typer bedrifter likt, og at en gir samme mulighet for menn og kvinner til å få trening og aktivitet dekket av arbeidsgiver. Disse medlemmer ber departementet vurdere om det er hensiktsmessig å fastsette et maksimumsbeløp som hver enkelt ansatt kan få i støtte, og tror at forebyggings- og helsegevinsten ved å gi en bredere og mer generell tilgang til trening og aktivitet vil være langt større enn provenytapet knyttet til en slik ordning.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre ser det som viktig at næringslivet selv kan påvirke sitt syke-

fravær og bidra til raskere løsninger for den enkelte ved å tegne helseforsikring eller å betale behandlingsutgifter for sine ansatte. Raskere behandling bedrer den enkeltes livskvalitet og reduserer sykefravær og kostnader i arbeidslivet. Med lange og økende sykehuskøer er det viktig å stimulere til at kapasiteten både i det offentlige og private helsevesen utnyttes effektivt og optimalt. Disse medlemmer er derfor av den oppfatning at utgifter til private helseforsikringer og behandling skal unntas fra arbeidsgiveravgift og skatteplikt, og ber departementet fremme lovforslag om dette på egnet måte før sommeren 2010.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta private helseforsikringer fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning med virkning fra senest 1. juli 2010.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta behandling av sykdom, betalt av arbeidsgiver, fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning, med virkning fra 1. juli 2010.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta arbeidsgiverbetalte treningskort fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning med virkning fra senest 1. juli 2010.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak der en setter helse- og aktivitetsutfordringen i et helhetlig perspektiv, og at det utvikles et regelverk som gir likebehandling av alle ansatte og av begge kjønn.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta private helseforsikringer fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning med virkning fra senest 1. juli 2010.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta behandling av sykdom, betalt av arbeidsgiver, fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning, med virkning fra 1. juli 2010.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010 fremme forslag om å unnta arbeidsgiverbetalte treningskort fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning med virkning fra senest 1. juli 2010.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak der en setter helse- og aktivitetsutfordringen i et helhetlig perspektiv, og at det utvikles et regelverk som gir likebehandling av alle ansatte og av begge kjønn.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til sine merknader og representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:41 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Arne Olsen, Harald T. Nesvik og Christian Tybring-Gjedde vedrørende skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsforsikringer og treningskort – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 11. mars 2010

Torgeir Micaelsen

leder

Gunnar Gundersen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 29. januar 2010

Dokument 8:41 S (2009–2010) fra representantene Olsen, Nesvik og Tybring-Gjedde vedrørende skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsforsikringer og treningskort

Jeg viser til brev 20. januar 2010 hvor det bes om en uttalelse til representantforslag 41 S, Dokument 8:41 S (2009–2010) fra stortingsrepresentantene Per Arne Olsen, Harald T. Nesvik og Christian Tybring-Gjedde, om skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsforsikringer og treningskort.

Representantene foreslår i Dokument 8:41 S at Stortinget skal be Regjeringen om å fremme forslag om fritak for arbeidsgiveravgift og skatt av arbeidsgivers dekning av utgifter til behandling av sykdom, helseforsikring og treningskort for ansatte.

Det er ikke uvanlig at det med jevne mellomrom fremmes forslag, krav og ønsker om skattestimulanter til ulike gode formål og ordninger. Imøtekomme av slike forslag, gjør ikke bare skattesystemet mer komplisert. Avhengig av fradragenes størrelse og antall, vil slike ordninger over tid uthule skattegrunnlaget.

En slik utvikling var en av hovedgrunnene til den store skattereformen som ble vedtatt av Stortinget i juni 1991. Fra syttitallet og framover kom stadig nye fradragsordninger inn i skattesystemet. Totalprovenyet ble søkt holdt oppe gjennom en økning av marginalskattene på bl.a. arbeid.

Skattereformens grunntanke var bredere skattegrunnlag i bytte mot lavere marginalskatt på lønn og en lav, flat kapitalskattesats. På denne måten fikk landet et bedre, mer effektivt og ikke minst mer rettferdig skattesystem. Det siste først og fremst som følge av lik fradragsverdi uavhengig av inntektens størrelse.

Selv om det i årene siden 1992 har blitt innført nye fradragsordninger, er det likevel viktig å holde fast ved grunntanken bak Skattereformen av 1992.

Det har vært og vil være politisk uenighet om selve skattenivået. Etter vårt syn vil det være bedre å ivareta slike ulike politiske hensyn gjennom de generelle fradragene og skattesatsene.

Departementet er klar over at for eksempel avgiftssystemet brukes for å fremme eller oppnå en bestemt atferd i befolkningen. Generelt vil bruk av avgifter til slike formål ha langt mindre negative sider enn å bruke egne fradragsordninger i inntektskatten. Likevel må det også være slik at ulike aktiviteter til egen og felles glede og nytte, ikke trenger en særskilt skattestimulans for å bli utført.

Det er sentralt i et effektivt skattesystem at skattepliktig inntekt samsvarer best mulig med faktisk inntekt. Alle økonomiske fordeler fra arbeidsgiver til arbeidstaker bør derfor i utgangspunktet skatlegges som arbeidsinntekt. Dette gjelder uavhengig av om det dreier seg om kontante ytelser eller naturalytelser til dekning av et privat forbruk. At forbruket innebærer en samfunnspolitisk ønskelig aktivitet, som gjerne bør stimuleres, er som nevnt ikke i seg selv tilstrekkelig argument for skattefri finansiering av forbruket.

Skattefritak for særlige typer naturalytelser i arbeidsforhold, for eksempel helseforsikringer eller treningskort til privat bruk, kan fort gi incentiver til skattemessig tilpasning i valg av avlønningsform. Dette kan skje ved at arbeidstakeren gjennom å akseptere en reell lønnsreduksjon selv finansierer ytelsen, men med privatøkonomisk skattebesparelse til følge. Slik uthuling av skattegrunnlaget vil stride mot den nevnte målsetningen om brede skattegrunnlag og moderate skattesatser, som er nødvendig for å skape et effektivt skattesystem. Det har lenge vært bred enighet om at naturalytelser til privat, individuell bruk i prinsippet bør skatlegges til markedsverdi på vanlig måte, og jeg mener at denne linjen bør videreføres.

Skattefritak for naturalytelser til privat bruk kan også ha uheldige fordelingsmessige konsekvenser, og bidrar til å motvirke de inntektsutjevnenne egenskapene i skattesystemet. For det første vil et fritak gi størst økonomisk uttelling for dem som har de høyeste inntektene og dermed høyest marginalskatt. For det andre viser empiriske undersøkelser at forekomsten av naturalytelser generelt øker med stigende inntekt. Resultatet kan derfor bli at et skattefritak for helseforsikring, behandling av sykdom og treningskort først og fremst vil komme dem med høy eller middels inntekt til gode, mens lavtlønnede i mindre grad vil få dette dekket av arbeidsgiver. Disse må da dekke slike utgifter med allerede beskattede midler. Enda større blir kontrasten i forhold til dem som står utenfor arbeidsmarkedet, for eksempel trygdede og arbeidsledige. En slik forskjellsbehandling er uheldig, og bør unngås så langt det er mulig. Dette viser videre at skattesystemet ikke nødvendigvis er egnet som verktøy til å realisere målsetninger på andre politikkområder, herunder helsepolitikken.

Det tidligere skattefritaket for arbeidsgivers dekning av behandlingsutgifter og helse-/behandlingsforsikringer ble innført i 2003 og avskaffet i forbin-

delse med skattereformen 2006, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006). Skattereformen innebar en opprydding og innstramning i rekke særordninger i skattesystemet som sto igjen eller hadde utviklet seg etter reformen i 1992, blant annet også innstramning i beskatningen av enkelte naturalytelser.

Tiltak som bringer sykmeldte raskere tilbake til arbeid, kan ha en positiv samfunnsøkonomisk virkning. Organiseringen og finansieringen vil imidlertid ha stor betydning for egenskapene ved tiltakene.

Etter Regjeringens mening ivaretas målet om styrket innsats overfor sykmeldte gjennom ordningen «raskere tilbake». Hensikten med ordningen er å få sykmeldte raskere tilbake til arbeidslivet, noe som blant annet innebærer reduserte ventetider og raskere behandling. Gjennom «raskere tilbake» tilbyr regionale helseforetak ulike behandlingstjenester og arbeids- og velferdsetaten ulike arbeidsrettede tiltak for sykmeldte. I denne ordningen er utvelgelsen av hvem som skal få raskere behandling ikke overlatt til arbeidsgivere eller prisgitt den enkelte arbeidsgivers økonomi. Midlene som anvendes kan dermed settes inn på de områdene hvor en styrket behandlingskapasitet kan gi best effekt for de sykmeldte.

Representantforslaget ville for øvrig medføre en skattesubsidiert økning av etterspørselen etter privat helsebehandling, og dermed økt personellbruk i den private helsesektoren. Dette vil kunne svekke ønskelig personelltilgang til den offentlige helsesektoren.

Representantene foreslår videre et skattefritak for arbeidsgivers dekning av treningskort for ansatte, også om treningen skjer rent privat. Det gjeldende skattefritaket på området er begrenset til velferdstiltak av kollektiv karakter. De viktige skattepolitiske hensynene jeg har nevnt tidligere, tilsier at det vil være uheldig å utvide det gjeldende skattefritaket.

Det finnes likevel enkelte naturalytelser som er gjort skattefrie, enten de er rimelige velferdstiltak for bedriftens ansatte samlet, eller er spesielle tilleggsgoder til den enkelte. Rimelige velferdstiltak vil være ytelser av typisk sosial eller velferdsmessig art, med grunnlag i en bedrifts ønske om å skape trivsel på og i tilknytning til arbeidsplassen, og å øke fellesskapsfølelsen blant de ansatte. Et felles treningsopplegg i regi av arbeidsgiver kan klassifiseres som rimelig velferdstiltak, men det er fordi formålet da favner videre enn den individuelle treningen. Utgiftsdekningen til slike velferdstiltak kan omfatte utgifter til trener, halleie, utstyr osv. Forutsetningen for skattefritak er at dekningen begrenses til utstyr mv. som kun benyttes til slike fellesarrangementer. Andre naturalytelser kan være gjort skattefrie av mer praktiske årsaker, for eksempel innberetnings- og verdsettelsesproblemer. Slike praktiske problemer med å gjennomføre korrekt beskatning vil normalt ikke oppstå ved arbeidsgivers dekning av treningskort for ansatte.

Den åpenbare samfunnsnyten av fysisk trening, ved at den er stimulerende, helsebringende og positiv for både yrkesliv og privatliv, er et fellesargument for en lang rekke sunne, menneskelige aktiviteter. Jeg ser positivt på slike aktiviteter, og staten bidrar med betydelige midler for eksempel til idrett, ungdomsarbeid, forebyggende helsearbeid, forbrukeropplysning, mv. Gjennom disse bevilgningene blir det lagt til rette for tiltak for alle aldersgrupper og grupper med ulike forutsetninger for fysisk aktivitet. Den enkeltes kostnader til slike sunne aktiviteter er imidlertid privatforbruk like fullt og arbeidsgivers dekning av også sunt privatforbruk for ansatte bør generelt være skattepliktig.

